

EDUCAȚIA ÎN NATURĂ SAU ...ACTIVITATEA DE A ÎNVĂȚA LIBER

Profesor, Florica Flutur

Grădinița cu Program Prelungit „Căsuța Piticilor”, Câmpulung Moldovenesc

Flexibilitatea noului curriculum pentru învățământul preșcolar oferă cadrelor didactice oportunități de îmbinare armonioasă a activităților specifice educației formale cu demersuri didactice organizate în mediul informal, lansând pentru educatori provocarea de a descoperi împreună cu copiii ceea ce numim „educația dincolo de ușa clasei”. Îmbinarea echilibrată a celor două forme ale educației definește educația de calitate în învățământul preșcolar.

Conceptul de educație outdoor, dincolo de formularea oarecum pretențioasă, apare ca un element de noutate, ca și cum am uitat cu toții cât de plăcut și util este să ascultăm povești la umbra unui copac, să experimentăm bucuria jocurilor cu pietre și a construcțiilor în nisip, a jocurilor cu zăpadă sau bucuria socializării în timpul unei drumeții sau excursii școlare.

În ultimii ani, noi educatorii, am asimilat educația outdoor cu educația ecologică, urmărind să tragem un semnal de alarmă asupra necesității protejării și conservării mediului și formării unei conduite ecologice moderne, înțelegând prin aceasta implicarea activă și conștientă a copiilor preșcolari și a părinților acestora în proiecte educaționale și campanii care promovează acest mesaj, al protecției mediului. Educația outdoor în grădinițele de copii nu vizează doar acest aspect, ea are multiple valențe în toate domeniile experiențiale abordate în procesul de învățământ din grădiniță, sfera acestora incluzând activitățile specifice domeniului științe, dar și domeniului estetic și creativ, domeniului psihomotric sau domeniului limbă și comunicare, include, de asemenea, activitățile recreative și programele de dezvoltare personală și socială.

Dincolo de „ușa clasei”, pentru copiii preșcolari începe „aventura”. O aventură a cunoașterii, o lume liberă pe care copilul încearcă să o descopere singur, devenind activ în propria sa formare și dezvoltare. Educatorul are posibilitatea de a concretiza numeroasele beneficii și oportunități de învățare pe care le oferă mediul real, natural:

- mediul relaxant, liber, atribuie procesului didactic valențe practic-aplicative sporite și un pronunțat caracter formativ;
- „libertatea spațiului” creează noi contexte de învățare, copilul preșcolar având posibilitatea identificării utilității practice a cunoștințelor dobândite, cu alte cuvinte, orice situație de-a lungul unei zile de grădiniță poate fi transformată „într-un moment bun pentru învățat”;
- stimularea permanentă a copiilor prin activarea tuturor simțurilor, auditiv, vizual, olfactiv și tactil, amplifică trăirile și emoțiile copilului preșcolar, favorizează interacțiunea prin joc, experimentarea pe „viu” completându-le informațiile despre mediul înconjurător;
- oferă nenumărate beneficii emoționale, mentale, asigurând starea de confort și echilibru emoțional pentru copii și cadre didactice, acea stare de bine care asigură parcurgerea cu succes a tuturor activităților din programul zilei;
- sprijină copilul preșcolar în depășirea unor bariere fizice, psihice, emoționale, facilitând comunicarea și exprimarea propriilor opinii, adaptarea la exigențele și regulile unei colectivități;
- activitățile outdoor determină în cea mai mare măsură schimbarea atitudinilor și comportamentelor copiilor față de ceilalți copii, față de adulți și de mediul înconjurător;
- în mediul eliberat de constrângerile sălii de grupă, preșcolarii acceptă cu ușurință și plăcere sarcini de lucru, roluri și responsabilități;
- în natură, în aer liber (pe terenul de joacă al grădiniței, în spațiul verde al grădiniței, parcuri, pădurea din apropierea localității etc.), jocul devine „adevărat”, contribuind la dezvoltarea fizică și mentală sănătoasă a copiilor;
- facilitează procesul de învățare al copiilor care întâmpină dificultăți de învățare, de exprimare și relaționare;

- în activitățile desfășurate în mediul nonformal, educatorul are posibilitatea să valorizeze achizițiile fiecărui copil, determinând participarea și implicarea activă a fiecăruia dintre ei, punând accent pe coeziunea grupului.

Din această perspectivă, în învățământul preșcolar, *strategia privind proiectarea unor activități educative și extracurriculare* ocupă un loc din ce în ce mai important în oferta educațională a grădinițelor. Programele și proiectele educaționale propun activități variate, cele mai multe dintre ele fiind desfășurate în afara spațiului grădiniței, evidențiindu-se astfel contribuția activităților de tip outdoor în dezvoltarea armonioasă a personalității copilului preșcolar și integrării lui sociale, rolul acestora în implicarea familiei, ca principal partener al grădiniței și responsabilizarea părinților, precum și crearea relațiilor de parteneriat cu toți factorii educaționali la nivelul comunității. Aceste activități mobilizează factorii responsabili, apropiere, sensibilizează și facilitează transmiterea unor valori pe care comunitatea le promovează.

Programul „Școala Altfel” constituie o oportunitate pentru proiectarea și organizarea unor astfel de activități. Pentru educator, siguranța sălii de grupă și spațiul mai restrâns ar putea constitui argumente care să îl determine să se simtă mai confortabil în spațiul grădiniței, dacă ne gândim că supravegherea continuă și asigurarea securității tuturor copiilor se realizează mai ușor. Activitățile în aer liber, în general, cele organizate în afara grădiniței implică anumite elemente de risc. Cooptarea părinților, a bunicilor în organizarea și desfășurarea activităților outdoor au eliminat în mare parte aceste riscuri, determinând și schimbarea mentalității acestora, conform căreia, în afara grădiniței, copiii sunt expuși pericolului de îmbolnăvire sau apariției unor mici accidente, conștientizând necesitatea copilului de a alerga, de a se exprima liber, de a iniția jocuri, de a relaționa și colabora cu ceilalți copii și cu adulții, de a se bucura împreună de o reușită, de frumusețea jocului. Activitățile în afara grădiniței trezesc interes și produc bucurie, copiii de autodisciplinează, asumându-și de bună voie roluri și responsabilități.

„Deschiderea” sălii de grupă descătușează capacitățile creatoare ale copiilor. Este de evidențiat rolul activităților outdoor în stimularea creativității copiilor preșcolari. Natura constituie o sursă inepuizabilă de inspirație, educatorul fiind cel care îl conduce discret pe copil în „călătoria” lui prin educație, învățându-l să se bucure de ceea ce mediul înconjurător îi oferă. Manifestarea creativă a copiilor este determinată de libertatea de mișcare, de mediul neîngrădit, de diversitatea elementelor din natură. În aer liber, educatorul poate organiza adevărate „atelieri de creație”, în care copiii pot face dovada înclinațiilor lor plastice, tehnice, interpretative etc.

„Joc liber, în aer liber”...sau activitatea de a învăța liber. Trebuința de a se juca, care pentru copil înseamnă, învățare, explorare, descoperire, muncă, găsește în mediul natural locul firesc de manifestare. Copiii știu să inițieze jocuri, inventează jocuri, le reinventează, conduita creativă ludică constituind o premisă pentru viitorul comportament creativ al adultului. Jocul în grup este stimulativ, generând comportamente de competitivitate, de colaborare, de sprijin și ajutor reciproc, oferind copiilor primele prilejuri de a forma și a îndeplini roluri în echipe.

Unele principii ale abordării Reggio Emilia, consacrată ca filosofie educațională și devenită în timp o adevărată filosofie de viață, bazată pe teoria profesorului Loris Malaguzzi, conform căreia un copil are cel puțin 100 de limbaje simbolice prin care comunică, o sută căi de exprimare, de gândire, de explorare a lumii înconjurătoare, 100 de moduri de a face artă, se pliază foarte bine pe specificul educației outdoor:

- *Copiii sunt puternici, capabili, curioși, interesați –*
- *Copiii învață cel mai bine colaborând –*
- *Copiii învață prin experiență personală –*

Educația outdoor, pe care o putem defini cu conceptele *învățare prin descoperire, învățare prin explorare, învățare prin investigare, învățare prin experimentare sau educație prin experiență*, este complementară educației formale, organizate, structurate, venind în sprijinul acesteia, maximizând procesul de învățare.

Promovarea și abordarea multiplelor modalități de proiectare și organizare a activităților outdoor nu vizează doar intenția educatorului de a asigura starea de bine a copilului, generatoare

de succes în învățare ci și exprimarea concretă a dorinței de schimbare în activitatea didactică și preocupările de aplicare a unor strategii inovative de parcurgere a curriculumului preșcolar.

Bibliografie:

1. Cucos, C, (2012), „*Este importantă educația de dincolo de ușa clasei?*”, <http://www.doxologia.ro/> decembrie;
2. Ionescu, M. , Radu, I. (coord), (2001), "*Didactica Modernă*", Editura Dacia, Cluj Napoca;
3. *Manualul de educație outdoor*, (2013), COMENIUS REGIO PARTNERSHIP ECO-EDU BEYOND RHETORIC PROJECT, traducere;